

עזה עברה מתל יוסף לבית השיטה בפילוג בשנת 1952

"כאמור, שנות חיי הראשונות עברו עלי בצל המאורעות.

אני זוכרת גם את החרדה, שאפפה אותנו בימי מלחמת העולם השנייה, עם התקדמות הגרמנים בצפון אפריקה לכיוון מצרים. דיברו אז על אפשרות ריכוזה של כל אוכלוסיית צפון הארץ ביערות הכרמל וניהול מלחמה פרטיזנית, במקרה הגרמנים יכבשו את הארץ. עם תום המלחמה אני זוכרת את הורי, היושבים ערב ערב בבית התרבות, ליד הרדיו היחיד שהיה בקיבוץ, ומקשיבים לתוכנית "חיפוש קרובים" בתקווה לשמוע משהו על משפחותיהם, שנשארו בפולין. למרבה הצער, תקווה שלא התגשמה.

ברוח אחרת אני זוכרת את אוהלי הפלמ"ח, שהיו ליד המקלחת הקטנה, ואותנו הילדים מציצים בין יריעותיהם, כדי לראות את הפלמח"ניקים עושים אהבה.

ההעפלה הצטיירה בעיניי כאירוע, שבו כל הישוב גזר על עצמו שביתת רעב כהזדהות עם השביתה שהכריזו המעפילים על אוניה, שנתפסה ועגנה בנמל חיפה. אמא עסקה אז בגיהוץ, וכמקובל באותם ימים התיזה מפה מים על הכביסה. אני זוכרת, ששאלתי אותה אם אינה "מבלפת" ובלעת קצת מים, והיא השיבה שאסור לנהוג כך, שהרי גם עלינו לחוש מעט ממה שעובר על המעפילים".

"כאשר התחוללה השבת השחורה הייתי כבת שמונה.

התעוררתי מוקדם בבקר ולא הבנתי מה קורה. רצתי אל חלון הבית, שבו גרנו, וראיתי חיילים בריטים עם רובים מכודנים פורצים לצריף בו למדנו. אחר-כך חדרו החיילים אל ביתנו, ערכו חיפוש וגררו החוצה אישה שהחלימה באחד מחדריו לאחר ניתוח. אחד מהם, ג'ינג'י עם עיניים עצובות, לא הפסיק להתנצל, וכך נשאר בזיכרוני הפרדוקס: שילוב של התנהגות גסה להחריד עם מבטו העצוב של החייל, שלמעשה לא הייתה לו ברירה מעצם היותו כובש. את כל שאר ההתרחשויות שמענו רק מסיפורים. לא ראינו איך נהרג חיים חרודי ברפת, כאשר רץ לחלוב את הפרות, וכיצד גררו את הורינו אל בין גדרות התיל, שנמתחו באתר הכינוס המאולתר, ואחר-כך העבירו אותם ללטרון ורפיח. ראינו רק את ההרס שהשאירו החיילים ואת הבלגן המאיים בחדרים. במשק נשארנו רק הילדים והנשים. בני הכיתות הגבוהות הפסיקו ללמוד ויצאו לעבוד, ואנחנו עזרנו להם כמיטב יכולתנו. בשלב זה התחילה הציפייה הארוכה לשובו של אבא מלטרון, זיכרון ששזורות בו הציפיות, שאותן תפרה אימא כדי לשלוח אליו בחבילות, ושעליהן נאסר לרקום את השם.

את מלחמת השחרור אני זוכרת בעיקר בזכות הריצות למקלטים בבית הספר וההשכמות המוקדמות, שנועדו לעזור ולהוריד את הקטנים יותר למקלטים. על גג הבניין שלנו הוצב מקלע, שירה על המטוסים, ואנחנו ישבנו מפוחדים ולא ידענו מי יורה על מי. יום אחד נקלעתי לתעלה, כאשר מטוס האויב היה כבר מעל הקיבוץ. המטוסים של אותה תקופה טסו לאט, ולכן יכולתי לעקוב אחריו תוך שאני משוכנעת שגם הוא רואה אותי. פחדתי נורא. זיכרון נוסף ממלחמת השחרור הוא הערב, שבו הגיעה אל המשק להקת הצ'יזבטרון. ההופעה נערכה בחוץ, ליד חדר האוכל, ומרחוק נשמעו הדי היריות מן הקרב שהתחולל באותה שעה על הגלבע. זו הייתה הופעה עצובה, מה גם שמאחר יותר התברר כי ההתקפה נכשלה ונפלו בה חברים מהמשק. בליל ה-29 בנובמבר, הלילה הבלתי נשכח בו הוחלט באו"ם על סיום המנדט והקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ, העירו אותנו באמצע הלילה. חברים פרצו לבית הילדים כשהם שרים וצועקים: "קומו קומו, מה אתם ישנים, יש לנו מדינה". רצנו למגרש הכדורגל, שם כבר בערה מדורה גדולה ומעגלי רוקדים סביבה.

בול פגיעה!

דיצי בן-מאיר במבצע חורב

דיצי התגייס לפלמ"ח בדצמבר 1944 ושובץ לפלוגה ה', למחלקה ברמת-הכובש. לאחר זמן, נשלח לקורס מכ"ים, ליד קיבוץ שמיר. ב'שבת השחורה' נתפס בתל-יוסף ונשלח למעצר ברפיח. אחרי 7 שבועות שוחרר תחת שם בדוי.

דיצי סיים את שרותו בדצמבר 1946, אך לאחר שנה הצטרף ל"חטיבת הנגב". במהלך שירותו נלחם בחזית הדרומית. על מעשה אמיץ אחד סופר בכתבה זו:

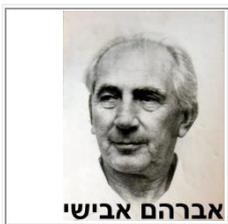
היה זה ב"מבצע חורב": שני מטוסים מצריים הפציצו את שיירת הגדוד התשיעי. מפקדיה של מחלקת זחלמ"ים שלמה נפגעו, ו"שרולנה", מפקד הפלוגה, נאלץ למנות מפקדים אחרים במקומם. הלוחמים נשאו את המ"מ הפצוע והניחו אותו על הכביש. החובשים והרופא הגדודי טיפלו בו, ונתנו לו זריקות הרגעה. שוב הופיעו המטוסים המצרים וצללו הישר על השיירה. אנשי הצוות הרפואי מיהרו לחפש מחסה בין הגבעות החוליות, והפקירו את המ"מ הפצוע על הכביש.

הסייר **דניאל (דיצי) בן-מאיר**, שישב על ג'יפ המג"ד קרוב לראש השיירה, שמע את רעם המטוסים, זינק אל החול והחל לחפור במהירות שוחה בעזרת קסדתו. בתום התקיפה ראה את אנשי השירות הרפואי מטפלים בנפגעים על הכביש.

כשראה את המטוסים שבים לתקוף את השיירה, זינק בלי להסס לעבר ג'יפ המג"ד, הציב את מקלע ה"ברן", דרך אותו בחוזקה, וירה לעבר המטוס מטווח קצר ביותר עד שנגמרה לו המחסנית. הוא לא הצליח לפגוע. המטוס חג סביב והחל לצלול לעברו. דיצי נזכר שבג'יפ נמצאת מחסנית טעונה בכדורים נותבים, שהכין מבעוד מועד, טען בזריזות את המחסנית החדשה ונעמד ליד הג'יפ כמתגרה במטוס. הטייס המצרי הטה את המטוס וצלל לעברו עד כדי יכולת לראות את פני הטייס. ואז שניהם פתחו באש. צרור כדורים נותבים ממקלעו של דיצי פגע במנוע המטוס, אבל באותה שנייה ירה הטייס המצרי מכל ארבעת תותחיו, עד שהכביש נחרש ממאות הכדורים שצלפו בו. משחלף המטוס הבחין דיצי בשובל עשן שחור נשרך אחריו. המטוס הנמיך אל מעבר לדיונות החול עד שהתרסק בקול רעם אדיר...

דיצי חזר אל השוחה שחפר ומצא את קסדתו נקובה בכדורים. לאחר מכן נשלח הסייר האמיץ לפלוגת הזחלמ"ים, כדי להחליף את המ"כ שנהרג בהפצצה המצרית. תמונת הפלת המטוס המצרי חרוטה בזיכרונו של דיצי עד היום.

אברהם אבישי מספר -שליחות באירופה 1946

אברהם אבישי

בשנת 1946 יצאתי עם המשפחה למרסיי לעבוד בעלייה ב' עם שמריה צמרת ומשם עברתי לשוודיה.

אחרי פרשת האוניה "אקסודוס", (שמריה חזר כבר ארצה) לא הסכימו הצרפתים שהאוניות תצאנה מנמלים – אלא רק ממקומות שוממים. מאחר שהחופים בדרום צרפת שרצו סוכנים אנגלים אי אפשר היה להכין את האוניות להעפלה.

סוכם ב"מוסד" לעלייה ב' שאת האוניות יכינו באיטליה. יגיעו לאחת מנקודות החופים בריביירה ומשם תתבצע העפלה.

מעשה באוניה אחת שהוכנה באיטליה שנסעה לצרפת לצורך עליית במעפילים ומשהו התקלקל במנוע שלה. היה צריך לעגון בנמל כלשהו בסרדיניה, על מנת לתקן.

על כל אוניה היה מלווה מן הארץ וגם אלחוטאי ישראלי.

קיבלתי ידיעה שרב-החובל מסרב להפליג. לא היתה ברירה אלא להודיע למלווה הישראלי להעלות את הקצין הראשון לדרגת רב-חובל ולהפליג.

כמובן שבמקרה כזה שלטונות הנמל אינם משחררים את האוניה וניירותיה נשמרים במשרד הנמל.

מאחר שהאוניה לא עמדה להגיע לנמל כלשהו היא יצאה לדרך בלי ניירות וכך הפליגה.

בעולם הספנות נחשבת אוניה כזאת כ"אונית פירטים" ובכל נמל שתיכנס – תיעצר. לא היה איכפת לנו, כאמור. למזלנו הרע – התברר ששוב התקלקל המנוע. זה היה בחורף, בעונת הסערות.

האוניה היתה כמה עשרות קילומטרים, מערבה מקורסיקה. המנוע משותק. המפרשים קרועים. האוניה מיטלטלת לעבר סלעי החוף הקורסיקני. ניסינו לחפש בנמל מרסיי גוררת. ואמנם מצאנו גוררת תחת דגל שוודי, אבל רב החובל סרב לצאת. כל הארצות שהשתחררו מהכובש הנאצי לאחר המלחמה היו אסירי תודה לאנגלים ולא היו מוכנים לפעול בניגוד למגמותיה. איכשהו הצליחה הספינה – ספינת עץ – להשליך עוגן במפרץ סגור בחוף קורסיקה. עמדה בעייה – מה לעשות באוניה שברחה בלי ניירות. התקשרנו לז'נבה פומרנץ שעמד בראש ה"מוסד" והצענו לו שנעזב את הספינה. הצוות יסתגל ויעלה לקורסיקה – והאוניה תופקר. וניה לא קיבל את עצתנו ובו ביום הגיע למרסיי, ביחד עם איש כמורה צרפתי – יהודי (מומר). זה היה זה היה אדם נכבד אב"י גלזברג. עמדנו לטוס ביחד אתנו למקום האוניה – לא השגנו אווירון, אלא מניצה. מיהרנו מאד. וניה השיג מכונית מרוץ פתוחה. היה קור כלבים. הכומר שישב על יד הנהג נתן לי את גלימת הכומר שלו וכל התושבים בכפרים שעברנו בדרך "הצדיעו בפני. איש הכמורה היה דובר שלנו. בכל מקום נחוץ – שלטונות המכס, הימייה והז'נדארמיה. האוניה הוטענה מבלי להיכנס לנמל, ובסופו של דבר יצאה לארץ ועשתה את שלה.

כתבות

סיפורו של אברהם אבישי על פעילותו באירופה ובשוודיה
כפי שסיפר למשה קליגר

קישור לז'נבה ופועלו
בעמק

ב"הגנה" - קותי אשכנזי מספר

קותי אשכנזי

הרפתקה בלבנון

בימי מלחמת העולם השנייה, בשנת 1942, עבדתי כנהג ועסקתי בהובלה אזרחית למען צבאות בנות-הברית. הובלתי משאות לבלבון, לסוריה ואפילו עד נהר הפרת הגעת. לצורך עבודה זו, החתים הצבא הבריטי בדרכון שלי חותמת המאפשרת לי מעבר גבול חופשי וכניסה לכל מחנות הצבא הבריטי. הרשאה זו גררה אותי להרפתקה של רכישת תחמושת בבלבון.

בוקר אחד הופיעו בסוכה שבה גרתי ישראל בן אליהו, שהיה מפקד ה"הגנה" באזור, ועמו עוד איש שלא הכרתי. הם ביקשו לראות את הדרכון שלי. ביקשתי מהאורח לצאת, ושאלתי את ישראל במה מדובר. הוא אמר לי: "מה אכפת לך, לא תיתן לי?" הראיתי לו את הדרכון והוא יצא ודיווח לאיש שבא איתו. שמעתי את האורח אומר: "זה האישי!" שניהם נכנסו שוב והטילו עלי משימה: "לקחת" כמות גדולה של תחמושת ממחנה צבאי בקרבת זחלה, אשר בבקעת הלבבון, ולהעבירה ארצה, ל"הגנה".

אחד מאנשי הלח"י, ששירת כסמל בצבא הבריטי, ואשר פלוגתו עמדה לעזוב את המחנה בו שהתה בבלבון, הודיע שקיימת אפשרות לרכוש את מחסן התחמושת שבאותו בסיס תמורת סכום כספי הגון. לארגון הלח"י לא היו אמצעים כספיים לרכישת התחמושת, והוא הציע את ה"הזדמנות" הזו ל"הגנה". לשם כך היה, כמובן, צורך בנהג הרשאי הן לעבור את הגבול לבלבון והן להיכנס למחנות הצבא הבריטי. זו הייתה הסיבה שבגללה באו אלי במפתיע ישראל בן אליהו ואותו אורח מסתורי, שהתברר לי שהוא יהודה ארזי, מי שהיה ממונה על הרכש מטעם ה"הגנה". הייתי צריך לצאת כבר באותו יום.

בינתיים חלף זמן, והשעה הייתה מאוחרת. ידעתי ששערי הגבול בין ישראל לבלבון נסגרים בשעה 18:00, ושם לא אגיע בזמן לא אוכל לעבור. יצאתי מבית השיטה, יחד עם הסמל מהלח"י בשעה 16:30 והגענו לראש הנקרה כמעט בדקה האחרונה. נהגתי במהירות לביירות ומשם, דרך הרי הלבבון, עד המחנה הצבאי בזחלה. שם התברר לנו שפלוגתו של הסמל מהלח"י כבר עזבה את המחנה, ובמקומה מוצבת שם פלוגה אחרת. אף על פי כן החלטנו להיכנס. עברנו בהצלחה את ביקורתו של שומר השער ונכנסנו למחנה, ישר למחסן התחמושת.

התחלנו להעמיס. העמסנו כמעט את כל התחמושת שהייתה שם: כדורים לרובה אנגלי ולמכונת ירייה מסוג וויקס. בהתחלה לא שמו לב אלינו, אולם לאחר שהעמסנו יותר ממחצית הכמות שהייתה שם, הרגישו בנו השומרים. למזלנו, ניתנה לחיילים הוראה להימנע מלירות לעבר מחסן התחמושת; הם כיוונו את הרובים שלהם אבל לא ירו. החלטנו להסתלק. יצאנו מהבסיס בלי בעיות, כי שומר השער פשוט נרדם והשומרים האחרים לא הבחינו שהסתלקנו. רק לאחר שהתרחקנו כחצי קילומטר, שמענו את האזעקה.

לא שילמנו תמורת התחמושת. הייתה לנו סיבה טובה לברוח מהמקום בכל המהירות. הפעם נסענו דרך המורדות המזרחיים של הרי הלבבון. במדרונות נהר הליטני "דהרתי" עד כדי סכנת התהפכות. הגענו לראש הנקרה עם פתיחת שערי הגבול, בשעה 6:00 בבוקר. הקצין התורן השתומם: "נכנסת אמש אחרון ואתה הראשון שיוצא בבוקר?" עניתי לו שלנתי בלילה בכפר סמוך והוא קיבל הסבר זה, לא עלה בדעתו לבדוק מה יש במשאית. מי היה מאמין שנסענו במשך הלילה עד זחלה וחזרה, מרחק של כ-500 קילומטר לכל כיוון.

לא רחוק מחיפה, נתקלנו במחסום דרכים שגרתי שהציב הצבא הבריטי. הכרתי את אחד השוטרים שבמחסום, נפנפתי לו לשלום והמשכתי קדימה. את הסמל מהלח"י הורדתי בעפולה ומשם המשכתי לצומת עין חרוד, שם מסרתי את המשאית עם התחמושת ליהודה ארזי ולישראל בן אליהו.

כאשר הוחזרה המשאית לבית השיטה הבאנו אותה מיד למוסך, המנוע והבלמים היו מקולקלים. סיכמתי עם אריה כהן שצריך לתקן את המכונית ולשלוח ל"הגנה" חשבון מלא על כל החלפים ושעות העבודה, וכך עשינו.

יהודה ארזי סבר שהחשבון מנופח והכריז שהתנועה הקיבוצית סוחטת כספים מה"הגנה". ישראל גת, שהיה אז מזכיר המשק, אמר שעשינו בזיון בלתי רגיל ודרש להוציא אותי מהקבוצה. קראו לי לביור במזכירות, אך סירבתי לדבר בגלל הסודיות שבעניין. רק עוד שני חברים במשק ידעו על המשימה שביצעתי – נחום שריג ואריה כהן. המזכירות כלל לא ידעה על כך. כולם היו במצב רוח של לינץ' עלי. רק שמריה צמרת הקל עלי, כנראה שתפס במה מדובר.

הוזמנתי לביור במטה ה"הגנה". בביור נטלו חלק ראשי ה"הגנה": אליהו גולומב, משה סנה וישראל גלילי. פתח את הדיון יהודה ארזי, שסיפר את כל הסיפור והראה את החשבון ששלחתי. לאחר שסיים, אמרתי שכל דבריו היו נכונים, אבל החשבון מדויק ולא מנופח כלל. אליהו גולומב, שהיה מפקד ה"הגנה", אמר לחבריו: "אין לכם מושג בענייני מכוניות ואינכם מכירים את הדרך שבה מדובר; החשבון נכון ועל ה"הגנה" לשלם אותו". ישראל גת שנלווה אלי, שמע אז את הסיפור בפעם הראשונה. הרגשתי שסלע נגול מעל ליבי.

אחר הדברים האלה, באו אלי מטעם ה"הגנה", באמצעות שמריה צמרת, ולקחו ממני את הדרכון. הדרכון שלי היה דרוש ל"הגנה" כי הייתה מוטבעת בו חותמת המאפשרת מעבר גבול חופשי וכניסה למחנות הצבא הבריטי.

נותרתי בלי הדרכון ולא ידעתי מה השימוש שנעשה בו.

סופו של הסיפור נודע לי רק בשנת 1958, כאשר הייתי גזבר. באחד הימים, בהיותי בבנק הפועלים, קראו בשמי. אחד האנשים שהיו באותה עת בבנק, ואשר שמע שקוראים בשמי, ניגש אלי ושאל אותי האם אני הוא יקותיאל אשכנזי. השבתי בחיוב. הוא גילה לי שהוא האיש שהשתמש בדרכון שלי. הוא סירב להזדהות ולספר מה עשה באותו דרכון. שאלתי את שמריה צמרת והוא אמר לי שהדרכון שימש לפעולות שונות של ה"הגנה" ושל המוסד לעלייה ב'. למיטב ידיעתי, שמור הדרכון במוזיאון ה"הגנה".

"אני אלך לכלא"

- בימי המאורעות הייתי אחראי על עמדה א' (ליד שכונת התאנים) וכמובן גם גרתי בה. קוטי היה מהאחראים על הביטחון בבית השיטה. יום אחד אמר לי קוטי:
- שמע, השכבתי בעמדה קצין אנגלי שנאלץ לנוח, אני מקווה שזה בסדר.
  - זה בסדר גמור! הקצין שלך ישן בדיוק על רובה המאוזר שהסתרת מתחת למזרון המיטה...
  - קוטי החוויר ואמר:
  - אירה, אם יהיה סיבוך, אני אלך לכלא, לא אתה!

אריה וקסמן

"השבת השחורה"

בתגובה על "ליל הגשרים" פתחו הבריטים בחיפוש אחר מחסני נשק מוסתרים ("סליקים") ובמצוד אחר חברי ה"הגנה" בהתיישבות. פעולת עונשין זו, שהתקיימה ביום שבת ה-29.6.46, נודעה בשם "השבת השחורה".
חברים רבים, וקוטי ביניהם, נלקחו למעצר במחנה עתלית ולאחר כשבוע הועברו למחנה רפיח. השחרור מרפיח אחר לבוא, וחברי הקיבוצים החלו להתארגן לשהייה ממושכת במחנה המעצר. ארנסט הורביץ, שהיה אף הוא במעצר, הקים מקהלה שמנתה עשרות בחורים. כבר באמצע החזרה הראשונה, בעומדו מול החבר'ה, הודיע ארנסט: "קוטי, אתה משוחרר מהמקהלה!"

מלחמת השחרור – כיבוש כאוכב

בערב שבת, ה' באייר תש"ח, הוכרזה המדינה. בשבת בבוקר קראו לי להתייצב במחנה גדעון, המחנה הנטוש של חיל הספר הבריטי, ליד תחנת הרכבת של בית שאן. במחנה גדעון התארגנה ההגנה האזורית, שהייתה מבוססת על חברי קיבוצים מהסביבה. מפקדת ה"הגנה" באזור הצפון חששה מפני צבאות ירדן ועיראק אשר איימו לחצות את הירדן ולתקוף מכיוון מזרח. היעד שלנו היה הכפר כאוכב-אל-האווה, שעמד על שרידי המבצר הצלבני בכוכב הירדן. מנקודה זו ניתן לחלוש על כל העמק, מנהריים עד בקעת בית שאן. ההשתלטות על הכפר הייתה חיונית, כדי למנוע מהאויב לחדור דרך ואדי בירה ולתקוף את ישובי העמק מצפון.
אני ידעתי להפעיל את המקלע הכבד וויקס, שקראו לו אז "מכונת ירייה". הייתי מספר אחד בצוות ותפקידי היה לכוון ולירות. איתי בצוות היו גם יהודה כוכבא וראובן ברמן (ברעם). הוויקס, שהיה המקלע הכבד ביותר באזור, היה בעצם כלי "פרטי" של בית השיטה, כי "סחבנו" אותו מעמדה של הלגיון. הוויקס היה כלי כבד, ונדרשו שבעה אנשים בכדי לשאת את המקלע, החצובה והתחמושת. ייצבנו את המקלע על גבי הג'יפ, ובנינו מתקן מיוחד לארגז התחמושת.

סמוך לחצות, נסענו במשאיות למושב מולדת. הכוח מנה פלוגה רובאית ועוד מחלקה מסייעת, שהייתה מורכבת משלושה צוותים של מרגמה קלה (52 מ"מ) ומצוות הוויקס שלנו. על יד מולדת, ירדנו מהמשאיות וכל הכוח נע רגלית לכיוון כאוכב. "מכונת הירייה" הייתה, כאמור, מוצבת על גבי ג'יפ והצוות שלנו היה היחיד שנע ברכב. בעת תנועה, חייב הקנה של הוויקס להיות מכוון לאחור, על מנת שלא יפגע בנהג. היות ורצינו להיות מוכנים לתת מכת אש לכיוון המשוער של האויב, נסענו כל הדרך בנהיגה לאחור (ברורס).

בחצות הלילה הבחינו חיילי המשמר שלנו, שנשארו בכאוכב, בכוח עיראקי המתקרב אליהם מכיוון ואדי בירה. לא היו בידינו מכשירי קשר וההודעה הועברה למחנה גדעון ע"י מכשירי איתות.
שוב נשלחנו לכאוכב. בדרך אל הכפר לא השגחנו בשום תנועה. עם שחר, נשלחו שלוש כיתות לסרוק את האזור. אחת הכיתות נתקלה בפלוגה של כמאה חיילים עיראקיים, שהיו ישובים סביב מגשי נחושת גדולים ואכלו אורז עם צימוקים. התפתח קרב פנים אל פנים בין החבר'ה שלנו ובין הכוח העיראקי, שהופתע בשעת סעודתו. כולנו שמענו את היריות ומיד הצטרפנו ללחימה. העיראקים התחילו לברוח, הפעלנו את הוויקס וירינו את כל התחמושת שהייתה לנו.

בנסיגתם, השאירו העיראקים מאחוריהם שלל רב: שלוש "מכונות ירייה" וויקס עם תחמושת, שישה מקלעי ברן, כשלושים רובים אנגליים וחומרי נפץ. אולם עיקר החשיבות הייתה במכשיר קשר גדול שהיה מכויל על התדר של חיל האוויר שלהם, באמצעותו שמענו את ההוראות שקיבלו הטייסים.

במשך מספר ימים ניסו העיראקים לתקוף אותנו שוב ושוב, ולא הצליחו. אך הצבא העיראקי לא נואש. הם הזרימו לשטח שבין בית יוסף לנהריים צי גדול של כלי רכב ומכונות משוריינות. באחד הלילות הפציץ "פרימוס" (פיפר) שלנו מיכליות דלק בגדה המזרחית של הירדן, ולאור הדליקה הצלחנו להבחין במערך שעמד מולנו, אשר כלל כשש מאות כלי רכב. דיווחנו ל"הגנה" על המתרחש. ביום שישי, שבוע לאחר הכרזת המדינה, נשלח אלינו תותח צרפתי ישן (אולי מתקופת נפוליון), שקראו לו "נפוליונצ'יק". התותח הגיע אלינו עם מאה פגזים. הפגז הראשון שנורה פגע במשאית של האויב, שעלתה מיד באש. יתר תשעים ותשעה הפגזים שנורו בעקבות הפגיעה הראשונה, לא פגעו בשום מטרה. למזלנו, גרמה פגיעת הפגז הראשון למנוסה כללית של הצבא העיראקי שעמד מולנו.

מזון לא הביאו לנו, רק לחם ומים. היינו ניזונים מהעופות ומהפרודוקטים שנשארו בכפר הנטוש. התחלתי להתמחות בבישול יונים ותרנגולות... כעבור שלושה חודשים שוחררתי וחזרתי הביתה.